

Obilježavanje Svjetskog dana žaba

Olga JOVANOVIĆ GLAVAŠ

U nedjelju 19. ožujka 2023. godine u Zoo vrtu Osijek, u suradnji s Odjelom za biologiju Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, obilježen je Svjetski dan žaba. Taj datum obilježava se u svijetu od 2009. godine s obzirom na to da su žabe najugroženija skupina kralježnjaka. Do danas je opisano 7567 vrsta, od čega je gotovo trećina ugrožena. Žabe (i ostali vodozemci) su ovisne o vodi te im je ona neophodna za razmnožavanje. Žabe polažu jaja u različita vodena staništa (močvare, bare, lokve...) te se iz njih

razvijaju punoglavci koji se potom preobraze u odrasle žabe. Odrasle žabe žive na kopnu i naseljavaju različita staništa. Žabe imaju vrlo tanku i propusnu kožu koja uvijek mora biti vlažna te je upravo njihova tanka koža i jedan od razloga njihove ugroženosti. Zbog toga što je jako propusna, žabe su osjetljive na bilo kakvo onečišćenje koje se može pojaviti u okolišu te nam redovito praćenje stanja (monitoring) može biti od izuzetne važnosti kao pokazatelj kvalitete. Naime, smanjenje brojnosti žaba može uputiti na negativne promjene koje se događaju, a kojih možda nismo niti svjesni.

Mnogi ljudi ne vole žabe i zapravo nisu ni svjesni njihove važnosti te je obilježavanje Svjetskog dana žaba upravo jedan od načina upoznavanja javnosti o tim jedinstvenim stvorenjima. Docentica Odjela za biologiju dr. sc. Olga Jovanović Glavaš održala je kratku prezentaciju o žabama, nakon čega su uslijedile različite edukativne aktivnosti za djecu. Posjetitelji su mogli pogledati i preparat kože žabe pod mikroskopom kao i izložbu fotografija žaba iz ciljega svijeta čiji su autori poznati hrvatski biolog, fotograf i snimatelj Goran Šafarek, Tomislav Glavaš i Olga Jovanović Glavaš.

PREDSTAVLJAMO SVEUČILIŠNA IZDANJA

● Izdavačka djelatnost, kojoj Sveučilište u Osijeku pridaje veliku pozornost, rezultat je neprekidnoga znanstvenog i stručnog rada sveučilišnih djelatnika. Sveučilišni udžbenici, znanstvene knji-

ge, monografije i priručnici djela su koja opsegom i kvalitetom omogućuju samostalno studiranje određenih znanstvenih cjelina i trajni su doprinos afirmaciji i razvitku Sveučilišta u Osijeku.

Isprika u kaznenom pravu. Prekoračenje granica nužne obrane i krajnja nužda

● Urednica: izv. prof. dr. sc. Barbara Herceg Pakšić

Knjiga pod nazivom Isprika u kaznenom pravu. Prekoračenje granica nužne obrane i krajnja nužda izdana je od strane eminentnog hrvatskog izdavača Narodne novine, u veljači 2021. Spoznaje koje pruža rezultat su dugotrajnog i kontinuiranog znanstvenog istraživanja u području kaznenog prava, odnosno unutar instituta krivnje, nužne obrane i krajnje nužde. Taj put započeo je istraživanjem na doktorskoj disertaciji a nastavio se u go-

dinama koje su slijedile tako da su sada spoznaje u ovom predmetnom području, i u području judikature i u području jurisprudencije objedinjene i dostupne svima zainteresiranim: akademskoj zajednici, sucima, državnim odvjetnicima, odvjetnicima, pravnicima općenito, studentima na svim razinama studija, ali i široj javnosti koju ove teme zanimaju. Područje isprike u kaznenom pravu pokazuje prikladnost rješenja (kazneno) pravne reakcije u egzistencijalno ugrožavajućim situacijama, a u hrvatskim kaznenopravnim normama "živi" od siječnja 2013. godine kada je Kazneni zakon iz 2011. godine stupio na snagu. Ispričavajući razliku propisani su u općem dijelu Kaznenog zakona, okviru

zakonskih odredaba o nužnoj obrani i krajnjoj nuždi i imaju utjecaj na opstojnost krivnje kao elementa kaznenog djela. Krivnja je sama srž kaznenog prava i subjektivnog poimanja kaznenopravne odgovornosti, utkana u njegov sadržaj od početnog do završnog slova: od zasnivanja kažnjivosti pa sve do granica i tijeka procesa odabira vrste i mjere kazne. Predviđen je vrlo značajan pravni učinak. Riječ je o isključenju krivnje te posljedičnom donošenju oslobađajuće presude. U knjizi se prikazuju, analiziraju i raspravljaju temelji, teorijsko opravdanje, pretpostavke i obilježja isprike s ciljem sustavnog objašnjenja, jasnog određenja mogućega opsega i granica moguće primjene u sudskoj praksi kroz prizmu pitanja može li se od osobe u konkretnom slučaju zahtijevati drukčije, pravno usklađeno, ponašanje. Analizira se i zanimljiva sudska praksa, kako hrvatska, tako i ona inozemna. Za ovu knjigu, autorica je 2022. godine dobila i nagradu Osječko-baranjske županije za izniman doprinos znanosti.

PSIHOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE

Art-terapijske tehnike u svakodnevnom životu – Vizualno bilježenje dana

Jelena KOVAČEVIĆ

Stvaralaštvo odrasloga čovjeka praktične je prirode. U stisci s vremenom nastojimo biti što učinkovitiji i brži, usmjeravamo se na stvari i situacije koje daju očite i korisne rezultate, poput stvaranja na radnom mjestu, kuhanja obroka ili organizacije doma. Slobodno vrijeme je također strukturirano - putujemo, odlazimo na treninge ili dogovaramo točno vrijeme sastanaka s prijateljima. Slobodno vrijeme je pod jednakim teretom rasporeda - termini druženja uglavljeno su između rekreacijskih aktivnosti. Kada se u danu iznenada stvori sadržajno manjkav vremenski okvir, nastupa stanje fantomskoga rasterećenja. Govorim o razdoblju kada se iznenada nadete sami u svom domu, bez očitih kućanskih ili poslovnih obveza, rastrgani mogućnostima skrivenih u par sati slobode pred vama. Počinjemo prebiti po mislima nismo li nešto zaboravili. Većina vjerojatno pomišlja kako takvo darovano vrijeme treba pametno iskoristiti - stvoriti nešto korisno, a što to podrazumijeva, ovisi o pojedincu.

Stvaralaštvo odrasle dobi razlikuje se od dječjega stvaralaštva upravo po praktičnosti. Odrasla će se osoba najčešće skriviti o onome što stvori, bila to djeca, karijera ili stil života. U toj smo skrbi usmjereni na konačne ciljeve odnosno da subjekt ili objekt naše skrbi na neki način opstane i razvija se. Proces kojim stizemo do ciljeva je složen, zahtjevan i nerijetko nepredvidiv. Dječje je stvaralaštvo, pak, djelić procesa, dok je proces, igra. Uživanje je, prema tome, neizbježno jer radost donosi stvaranje i prisutnost u sadašnjem trenutku. Prisjetimo li se bezbrižnih likovnih aktivnosti u razdoblju djetinjstva, prepoznat ćemo da je likovni proces tada bilo istinsko istraživačko iskustvo i način aktivnoga učenja o svijetu koji nas okružuje. Bilježenjem dojmova crtanjem, slikanjem i modeliranjem na vizualan smo način komentirali svakodnevnicu. Kako smo rasli, postajalo je lakše ove komentare verbalizirati. Tijekom dana razgovaramo s brojnim ljudima, pretresamo događaje, iznosimo mišljenja i stvaramo dojmo-

ve. Međutim, riječima uvijek prethode slike. Proces istraživanja počinje u trenutku kada utišamo zvuk i prekrijemo tekst. U nama počiva gotovo nečujni jezik kojim bismo mogli prenijeti svoja iskustva, osjećaje, misli i emocije, tečno i bez zadržke. Taj je vizualni jezik temelj za stvaranje slika i komunikaciju s unutarnjim imaginarijem. Jedna od art terapijskih aktivnosti koja će otkriti vrata drukčije komunikacije jest vođenje vizualnoga dnevnika. Vizualni su dnevnici osobne, uko-ričene zbirke likovnih ostvarenja koje pojedinač oblikuje svakodnevno, s ciljem samo-refleksije i analize protekloga dana, događaja ili situacije. Unosi mogu sadržavati i tekst, ali slika je dominantan oblik izražavanja. Vođenjem vizualnoga dnevnika osobu se potiče na svakodnevno ispoljavanje i bilježenje osobnih prizora, istovremeno postavljajući izazov vizualizacije onoga što bismo izrekli riječima. Jednostavnije rečeno, možemo biti ljuti, no zapitajmo se koje je boje i oblika ta reakcija, kakvim bismo ju potezima naslikali te u koji bismo ju dio papira smjestili? Sam čin likovnog izražavanja omogućit će premještanje emocije izvan tijela osobe koja ju proživljava, ali i promatranje forme sadržaja koji je pred nama. Ljutnju možemo racionalno opravdati obrazlažući događaj koji je u nama potaknuo tu reakciju, međutim, doći ćemo do trenutka analize kada riječi više neće biti dovoljne. Slika doživljava emocionalne reakcije otvara pristup za daljnje istraživanje onoga što smo proživjeli, ali i poruka koje dopiru iz naše intuicije. Svakodnevnim vizualnim bilježenjem vlastitih iskustava poruke postaju jasnije te na taj način, iz sasvim drugoga kuta, novo upoznajemo sebe i istražujemo vlastiti identitet. Zbirka prizora koju ćemo s vremenom stvoriti, naš osobni imaginarij, poveznica je uma i tijela i sredstvo unutarnje komunikacije. Jedna od najčešćih prepreka koje se javljaju na početku procesa vođenja dnevnika jest nelagodna poveznica s vještinom. Znamo li crtati te jesmo li ikada radili u nekoj od likovnih tehnika ili ne, nije uvjet za upuštanje u vizualno bilježenje. Ovo je prvi intuitivni trenutak

koji je potrebno osvijestiti - ako nas aktivnost privlači, pokušajmo. S druge strane, ako nas vizualno bilježenje plaši, pokušajmo svejedno. Često ono od čega zaziremo je upravo ono što nam nedostaje. S vremenom ćemo upoznati vlastite intuitivne poruke, i to upravo kroz postupni proces vizualnog dnevnika. Istovremeno, budimo nježni prema sebi i dopustimo si neobavezno, dječje istraživanje materijala bez opterećenja da nešto trebamo prikazati ili da rad treba imati smisla. Svaki je početak težak i nelagoda je neizostavna. Bez nelagode nema napretka. Za kraj, prije nego li se upustite u ovaj obnavljajući i opuštajući proces koji će vas osnažiti tijekom izazovnih razdoblja, osigurajte si širok raspon materijala. Nemojte zamarati ovo razdoblje pripreme jer ono osigurava prorađivanje složenih emocija koje se javljaju prije uvođenja promjene. Kao i u svemu, započnite malim koracima. Crtači blok formata B5 sasvim je dobar za početnike. U takvome ćete bloku moći raditi likovnim sredstvima poput drvenih bojičica, olovke ili flomastera. Mokre tehnike kao što su tuš, tempera akvarel, ili pak slojevit tehnika kolaža, zahtijevat će deblji i kvalitetniji papir, što ćete tijekom likovnog istraživanja i sami primijetiti. Obvezno isprobajte sve što vam pada na um, bez ustručavanja, jer će vas pokušaji odvesti prema brojnim rješenjima. Vaša iskustva ne trebaju nužno biti prikazana u figurativnom, prepoznatljivom obliku. Apstraktni prizori, oni kojima samo mi poznajemo značenje, puni su simbolike i skrivenih poruka. Tijekom promatranja apstraktnih formi početak će se nazirati prepoznatljivi oblici, i vrlo brzo će uslijediti aha-doživljaj. Moći ćete usporediti boje, oblike i teksture koje stvarate u razdobljima zadovoljstva ili pak neizvjesnosti. Vizualni će vam jezik otkriti kako ste se uistinu osjećali u nekim zbunjujućim situacijama pa će te emocije biti lakše definirati u budućnosti. Stoga, ispunite prvi list već danas, i ustrajte dok ova introspektivna aktivnost ne postane navikom. Započnite proces prihvaćajući sve što ćete putem vidjeti. I budite sigurni, tijekom ovoga putovanja osjećat ćete se kao kod kuće.